

186. ԱՆԿԻՆԸ

Մին մարթ, մին կնեկ են իւնլ, ըտրանց իւնլ ան իրեք ախճիկ։
Մեծ ըխճըկանը անումը Անուշ էր, միշնանկինը՝ Անիկ, կուճի ըխ-
ճըկանն էլ՝ Անկին։

Ըտրանց միշին Անկինը լոխճան նախշուն, լոխճան խելունք էր։
էս ըխճըկներքը մըզմըծացալ ին, տնիլի վախտը հաալ էր։ Ըստ-
րանց մերը պատառ խելքան թիթեվ էր, հերն էլ իշկի խելք շո-
նեք, լափ սարսաղ էր, սնորը լակ։

էտ խելքան թիթեվ կնեկը աման օր մարթին զանչւան տանում
էր, թն.—Ըխճըկորցտ տար կուրցուրու, էլ տրանց իրեսը տեսնամ
վեշ, բոլ ա հիշքան պահալ եմ։ Ընդրա սարսաղ մարթն էլ կնգանը
խելքավը ընգյւմվ, մին ըռավետ ըխճըկորցը եր կալալ, մին քանի
բնէքյնն հաց պատատեց մին յալլուխում, կապեց Անուշին մեշկին,
քյնանցին մին դոլի յրան։ Սաղ օրը ճնապա քյնանցին, հսան մին
մեծ ծմակի տակ։ Ապերը, ծմակին տակին մին կանանշ խնէթ կար,
էտ խնէթին կնշկոտումը նստեց, թն.—Պերեք մին պատառ հաց
օտեկը։

Անկինը մին կուտուր հաց տրնվ պըրաննումը, ծամեց, ծա-
մեց, կարաց վեշ թն կոլ տա, ասեց.—Ապեր, ծարավ եմ, ըռանց
ճիրի հացը կոլ շի քյննում։ Անիկը, թն.—Սա էլ եմ ծարավ։ Անուշը,
թն.—Սա էլ։ Ապերն էլ թն.—Լհան ես էլ եմ ծարավ, էս բնէքյննը
ես պննդ թոլ անեմ, տնէք ենդան վաղ տվեք, շտեղ վեր ինգյւմվ,
ընդեղ ախպնէք եք ճիրլու, կոշտ վը խմեք, էս բնէքյննն էլ կտը-
նեք ճիրին մեշը, լնվ ճոնր ծծի շանը, կպիրեք, ես էլ թըշնծ
բնէքյննը կօտեմ։

Ապերը հիշքան օժումը կար, բռնաբանը պենդ յրա ըրավ, բռն-
 քանը թու ինիւմ, հունց վեր արարի թանքան, քանց լափ ծն-
 րումը կոխկին ընգյալ: Ընտելկերքը մին մինի առաւ կտրիւմ, վազ
 տվին քանցին բռնաբանին ենդան: Ըսկըսեցին բռնաբանին շորս
 դուբը ման կյալ, տընդըղի, մին էլ տեսան, Անկինը կանչեց.—
 Ախպորը քան էմ, եկեք ըստեղ, ախպորը, ախպորը: Իրեքանն
 էլ հըմըմեցին ըխպըրին շորս դուբը: Ախպոր, հի՛նչ ախպոր, հունց
 վեր քանհըր-բահըր, զուլալ մարքարիդ: Ախպորը հեն էր էրկու մեծ
 քարի զաթում, ճիրին տական նհենց էր պնայընում, ասես լհա
 իփիլիս իննր, պըլպըլտում էր: Առաւ Անկինը յրա ընգյալ, վեր
 մին կոշտ խմի, ամմա կարաց վեշ, էրկու կուտում կու տվավ հտ
 քաշվեց, քըթըմեկերավը կազը տնա եկը: Ասիլ շես, էտ ճորը
 թըթո ճոր ան: Անկինը քվորցը հըցըրուց, թա.—Բա լնմ, մեր
 ապերը հի՛նչ էր գյունդում, վեր բռնաբանը արարի թանքանի զայդի
 թու ինիւմ կյալ պիտի էտ սըտընի ախպորին կոխկին եր ինգի:
 Բռնաբանը տըրան ճիրին միլին, վեր ճորը ծըծի, կըկըղի,
 տանն ապուրը, ին էլ կարա օտի: Ուրանք աման մինը մին քանի
 հետ յրա ընգյան կոշտ խմեցին, ծարավնեն կուտեցին, ենդան
 տեղներան եր կըցան, բռնաբանը ճըրան հընեցին, հղի իլան դըրա
 ապուրը կոխկը: Տնա եկին զանշար, տեսան ապերը հենա խն-
 թին կլին կազնած, հիշքան կընեցին, ծերքավ ըրին, վեր ապերն
 էլ ցորտ-ցորտ թըթո ճըրան մին կոշտ խմի, ամմա ապերը տեղան
 տնորը չի եկը: Տեսան վեր ապերը սնա չի հանում, ուրանք
 պըցըրմեցան, հսան ապուրը կոշտը, մնացին գյունմեքար, ընդեղ
 ապեր չի կար: Ապերը ուրան ծերքին մըհակը տնգալ էր, շուխան
 քցալ յրան, ինքը կորալ:

Ընտելկերքը դըռըխմիլ իլան, լնց իլան, շորս դուբը լնմ ման
 եկին, ապեր չի կար: Ապերը ըխտըկորցը թողալ էր ըտեղ, ինքը
 փախալ:

Դըրոնդոն վախտին հտ տնանն եկին ապուրը շուխին
 կոխկը, խեթ խեթի տվին, թա հի՛նչ անեն, թո՛րը քանան: Հղի իլան
 դըրա, յանի ուրանց շենին դուբը:

Մին քանի վերստ քանանն հտը, եշեցին տեսան պենդ մթնալ
 ա, էլ աշկըրնին պան չեր տեսնում: Անուշը քվորցը ենդան ըրավ,
 նի մտան մին շըխուր տեղ, ապուրը շուխան մնեցնեցին, մեշկ-
 մեշկի տվին, վըխմըխմիւմ էտ շըխուրումը քոն իլան:

Ընտելկերքը իրեքանկին լնա ընգյալ ըտրանց յրան, քընըտե-
 զա երկըցան: Հաց էլ չի կար, վեր օտեն, սոված ճընապա ընգյան:

Մինչև մին էլ պենդ մթնիլը ճնապա քննացին։ Վե՛լ մին շեն շի կար։ Վեր մթնեց իրեքավ էլ ման եկին մին կալի դայդի դձգ դալդա տեղ քթան։ Անկինը թա՛ ըստեղ շատ լնով տեղ ա, եկեք քոն ինենք, ես շատ եմ բողբորնու։

Մին քյոնչոն մապուրը շուխան մենգնեցին, պըրընեցին։ Անկինը մեշտեղը, էրկու քըվեքը կոխկերթին։ Ուրոնը խըտըտեցին, կոշ եկին քոն իլան։

Էքսի ըռավետը լնանալը բնատան, իրեքանն էլ զըրթնացան։ Իրեքանն էլ թունդ սոված ին, նստեցին մըսըհաթի, հի՛նչ անեն, հի՛նչ օտեն, վեր սոված մեռնեն վե՛լ։ Անուշը մին պայման տըրավ, ասեց.— Եկեք իրեքանս էլ պըպըզենք ցեթենք, վերիս ցեթը փըրփոր տա, ընդրան մորթենք օտենք։ Ըթըհենց էլ ըրին։ Մին փոս շինեցին, առաջ Անուշը միշին ցեթեց, եշեցին, տեսան փրփոր շի կա, ենդան Անիկը ցեթեց, ընդրա ցեթըն էլ շի փըրփորեց։ Անկինը պըպըզեց ցեթեց, կյետի փըրփընչանի դայդի ընդրա ցեթը փրփորեց։ Անկինը ասեց.— Դե հինչ կարամ ասի, իմ բախտն էլ էտքան տոնա եկը, մինակ ծըղանա մին խնթիրք օնեմ, կըզըրեցեք, ենդան ինձ կը մորթեք։ Իմ կըլոխս շատ ա քոր կլնմ, մին պատառ քուրեցեք, քըթըվեցեք, դինչանա, ենդան կը մորթեք։ Անկինը կլոխը տըրնով Անիկին ծընկանը, էրկու քըվեքը ըսկըսեցին ընդրա կլոխը քըթըվիլ։ Անկինը կլոխը կախ, ըսկսեց մանդավը տափը քանդիլ, քանդեց քանդեց, մին էլ տեսավ մին շնմոնչ տոնա պրծավ, էլլհն քանդեց, տեսավ ըտեղ շամշի վեր ա, ծերքավը վեղը տես-տեն տվավ, մին հափուռ տոնա կալավ, տեմ ըրավ քվորցը, թա՛.— Չամոնչ եմ քըթնու, ըխճըկերք, կերեք։ Քըվեքը ուրխացան, իրեքն էլ շնմնով կըշտացան, Անկինն էլ մեռնիլն պըրծավ։

Իրեք քվորցավ մընացին ըտեղ, աման օր շնմիշ ին տոնա տամ օտոտմ կըշտանում, մտածում էլ շին, վեր ըտեղատ քյնան։

Պանից տոնա եկը, էտ ամբարը թաքավերինն ա, ընդրա ծիանցը ոնչլին ա։ Թաքավերին ծիանցը կորմը պըկասում ա, ծիանքը սկսում են լղարիլ։ Մին օր թաքավերը տեսավ, վեր ոնրան ծիլանքը շատ են լղարալ, ախոռասպետին յրան թոնդ կըզնըվեց, թա՛.— Տոն ծիանքը լնով շես պահում, ընդրանց փայ շնմիշը կյուղանում ես։ Ախոռասպետը ոնրթոն կերավ, թա՛.— Աստուծ, երգինք, կետինք, խնրանը շնմ, ես շնմիշ շնմ կտուղացալ։ Թաքավերը հըվատաց վե՛լ, մին քանի մարթիք դարկեց կյոնմին շորս ղուրը ման եկին, էտ իրեք ըխճըկորցը փըռնեցին պերին թաքավերին կոխկը։ Թաքավերը ըտրանց հըցըփորցը ըրավ, թա՛.— Տոն հի՛նչ իլի-միլ-

լաթ եք, ըստեղեր հի՛նչ կործ օնեք, ծխանցը շամիչը խե՛ կյուղա-
նում եք:

Անուշը թաքավերին նաղլըն ըրավ ուրանց կլխավը անց կը-
ցածը, ենդան էլ թա՛.—Մհեկ հինչ օղում եք, մեզ ըրեք, մենք ծեր
դուլն ենք:

Թաքավերը առաչ-առաչ Անուշին հրցրուց.—Ասի՛ տեսնամ,
քու ծերքավըտ հինչ ա կլամ, հի՛նչ կը կարաս անես, քեզ հի՛նչ
կործի տընեմ: Անուշը ասեց.—Ես ծեզ հետի լամ-լամ խալիչեք կը
կլնրծեմ: Անիկն էլ ասեց.—Ես էլ ծեզ հետի համուլ ճաշեր կը կա-
րամ վփի: Անկինին էլ վեր հրցրուց, էն էլ ասեց.—Ես էլ կը կա-
րամ, քու էն շեյրան տղիտ հետի, վեսկիթյաթյոնլ խոխերք պիրեմ:

Անկինը շատ նախշուն, համ էլ աստղավ ախճիկ էր, թաքա-
վերը հավան կըցավ, փսակեց ուրան տղին նհետ: Անկինը տա-
ռնով թաքավերի հարթնը, Անուշը գլանա էր կյործոնմ, Անիկն էլ
լամ-լամ ճաշեր էր էփոնմ:

Անկինին փըսըկվիլան ինըր ամիս վեր անց կըցավ, մին վես-
կիթյաթյոնլ, մազերը կոըզնոտ տղա պերամլ: Թաքավերը ուրիշ
տատմերի դավերյա շի ըրավ, Անուշին նան Անիկին դարկեց, վեր
ուրանց քըվորը տատմերութուն անեն:

էս քուտացած քըվերքը շատ խային դատեր ին, տրանց աշկը
եր շի կալավ, վեր ուրանց կուճը քերը թաքավերի հարթնըն ա
տանալ բոլ շի, մհեկ էլ վեսկիթյաթյոնլ տղա յա պերամլ: Ընդրանք
խոսկընին մին ըրին, Անկինին խոխան պարուրավը տարան թու-
ղեցին հեռու, մին հանդում, էրկու մեծ քարի դաթում, ուրանք ետ
տանան եկին խուխին տեղը մին շան թուլա տըրան:

Խանանը տարան թաքավերին նան ուրան տղին: Թաքավերը,
ուրան տղան էս խանանը վեր լսեցին, թնմոնլ կլթվեցին, գյոն-
դոնմ շին, թն հինչ անեն: Թաքավերը հրաման տվավ Անկինին
տարան կոխեցին մին կարասի մեչ, կարասն էլ տըրան ճնրպին
դրաղին, աման քյանց՝, եկոզ պիտկա էտ կրասին միշին թթի:
Օրանը մին թիքա հաց ին քոնմ կարասը, էրկու կուտում էր ճոն-
ին տամ, վեր խմի, մեռնի վեչ:

Անկինին թողանք էտ մեծ կըրասին միշին, մենք քյանք տես-
նանք ընդըրա վեսկիթյաթյոնլ տղան հինչ տանով էն հանդում:

Մին իծարած ուրանց շենին էծերը պահում էր էտ համին
հանդում: Իծարածին թորունին միշին մին շնփոնլը սատկած էծ
կար, էտ էծը մին պառավ կընգան էր պըտկանում:

Պրոսավին էծը աման օր, օրվա մին վախտին կորչում ա, դր-
րըրնէլդին վախտին կյամ խառնվում էծերին: Իծանանծը կլխի շի
ընդլնամ, թա էտ պրոսավին էծը աման օր շտեղ ա կորչում, մին էլ
տոնա կյամ: Պառավն էլ ըսկսեց զըրմանալ, վեր էծը էլ կաթնը շի
տամ, ծըծերը տանրտանկ ա տոն կյամ: Պառավը քյննց իծարն-
ծին նհետ կոեկ ըրավ, թն.—Տոն աման օր իմ էծը քթում ես, էծս
ծծերը տանրտանկ ա տոն կյամ, ցմաքած էլ շի, վեր ասեմ ցմա-
քալ ա, տոն մեղավեր շես:

Իծանանծը ուրթում կերավ, վեր ինքը խնքածը շի: Պառավը
հըվատաց վնշ, էքսի օրը իծանանծան թաքուն պառավը բնասոմը
պահեց, դարադանդարա քյննց մին դալդա տեղ նստեց, աշկը
ուրան էծին յրան պահեց: Մին էլ տեսավ ուրան էծը սուրուն
թողեց, մին զոլի յրան քյննց, հսավ էրկու մեծ քարի, նի մտավ էտ
քրերի դաթումը շքրոնց: Պառավը էծին ենդան քյննց, տեսավ ու-
րան էծը հենա մին վնակիքյնքյնի ըրախի ծեծ ա տամ: Պառավը
դանտին կլխի ընդլնամ, վեր էտ խոխան թաքավերին թոռնըն ա,
էն կարասին միշին ըխնըկանը խոխան: էտ խոխան երկալավ, պե-
րանվ տոն, էծին կաթնավը պահեց մըծըցըրուց:

էս վնակիքյնքյնի խոխին անումը պառավը տըրնով Կուճի
թաքավեր:

Կուճի թաքավերը հենդ տրեկան տաննով, մին օր պառավը
էտ խոխին երկալավ, քյննց թաքավերին բաղը, վարթ-մինիշնկ-
ծաղիկ քաղեց, փունջ ըրավ, տրնով խոխին ծերթին ասեց.—Բալա
շան, էս ծաղկի փունջը կը տանես հեն է, էն կըրասին միշին մին
շահի կենեկ կա, կը տաս ուրան, վեր, պան ան, քեզ փոնեն տանեն
թաքավերին կոխկը, հըցընեն, թն.—Խե ծաղիկ ես տվալ կրասին
միշին կընդանը, կասես.—էն իմ մերըն ա, տվալ եմ:

Կուճի թաքավերը վարթ-մինիշնկի փունջը եր կալավ տարավ
քցեց կըրասին մեշը, համ էլ կանչեց.—Ջիզն, էտ ես եմ պերնը,
Կուճի թաքավերը, քու բալատ:

Մաղիկնին կարասը քցիլիս, թաքավերին դարավուլին տե-
սավ, անանց եկը էտ խոխին կոնան փոնեց, հըցըրուց.—Ա խո-
խա, էտ վարթերը խե՞ ըծեցիր կրասին մեշը, բա տո՞ տեսնում
չե՞ս, վեր քյննցող եկողնին էտ կրասին միշին թքում են:

էն կուճի խոխան իշկի էլ ընդրանա վըխծավ վնշ, պաղասխան
տվավ, թն.— Լնով ըրի, վեր վարթը ըծեցի կարասը, էն կրասին
կենեկը իմ զիզան ան:

Թաքավերին դուլուլլին խոխին կոնան փոնեց, քաշ տալավ
տարավ թաքավերին կոխկը: Հինշ վեր տեսալ էր, պատմեց: Թա-

քաղերը մին լնով վնասով հերք ըրավ էտ խոխին, տուրն եկավ, ըրեզվեց վեշ, հրցըրուց, թն.—Տնն հո՛ւր խոխա ես, անումըտ հի՛նչ ա:

—Իմ անումըտ Կուճի թաքավեր ա, ես էլ էն կրասին միշին կընգանը խոխան եմ: Թաքավերը խոր-խոր եշեց էտ խոխին, տեսավ, վեր շատ նըման ա հերան տղին, ընդրա աշկերը, ճակատը, կլիթը քեթը, լոխ-լոխ պըտատած հերան տըղան ա կուճուրացած:

—Բալա շան, բա քու անումըտ հո՛ւ վա տըրնը Կուճի թաքավեր:

—Իմ պապունց այանը:

Թաքավերը մարթ դարկեց իծատեր պառավին պերին հերան կոխկը: Թաքավերը էտ պըռավին հրցըկորց ըրավ, թն.—էտ խոխան քեզ շտեղա՞ն ա, էտ խոխին անումը խն՞ Կուճի թաքավեր եք տըրնը:

Պառավը հինշու վեր դնըն էր, մին-մին պատմեց, ասեց.— Խոխան էրկու ըմսական ա իլնը, վեր հերան էծին կաթնավը պահալ ա, մհեկ էլ տեսնում եք, հենգ տրեկան ա, ես էտ խոխին ըշխարթիս շանք սոնդոնմ եմ, իմ պահած խոխան ա, իմըն ա: Ամմա մին պան էլ ես հրցնեմ, տոն, թաքավերն ապրեծ կենա, տեսած կա՞ս, վեր կնեկարմաղը շան թուպ ծնի, տա հվըտալի պան ան՞: Էս Կուճի թաքավերը քու թոռըտ ա, էն կրասին միշին խեղճ բեշնըմ կնգանը տղան ա: Ընդրա խալին քըվերքը ծեր կլիթը քլնլնգ են եկալ: Խոխան տարալ են թուղացալ հանդումը, իմ էծըն էլ քլընննցնըլ ան ծեծ տվալ, ես էլ պերնըլ եմ իմ տղաս, իմ թոռըտ շիննըլ:

Թաքավերին աշկերը լըցըկնլեց, խըտըտեց Կուճի թաքավերին պըշպըշորեց, տարավ տոն:

Դնստին հրաման կիրիլ տըվավ, կրասին միշն Անկինին տոն կալան պերին տոն, լղըցրին, թաքուհու շորեր կլեց տվին, խոխան տվին հերան:

Պառավին էլ պերին, տաննով Կուճի թաքավերին խեկական շապունց այան:

Անուշին, մին էլ Անիկին կըպեցին ծիանցը հնքվան, ծիանքը քլշեցին, ընդրանց էնքան քաշ-քաշ ըրին, վեր գլխոքնգլխո տանն:

Թաքավերը, հերան տղան, Անկինը, իծատեր պառավը, Կուճի թաքավերը հըսան հերանց մուրազին, տոնը էլ հըսենք ծեր մուրազին: